

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av golvplanken i Hög kyrkas klockstapel, Hudiksvall, Hälsingland

Linderson, Hans

2021

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2021). *Dendrokronologisk analys av golvplanken i Hög kyrkas klockstapel, Hudiksvall, Hälsingland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2021:31). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

11 April 2021

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2021:31
Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV GOLVPLANKEN I HÖG KYRKAS KLOCKSTAPEL, HUDIKSVALL, HÄLSINGLAND

Uppdragsgivare: Gamla Trähus i Färila AB, FE 21138, 838 76 Frösön

Märk fakturan P1016. Mailas till faktura@bygglet.com Daniel Åkerman <info@gamlatrahus.se>

Område: Söderhamn **Prov nr:** 71583-71590 **Antal Borrprov:** 8

Dendrokronologiskt objekt:

Resultat:

Dendro nr:	Provnr; Beskrivning, borrlängd mm	Träd -slag	Antal år (1 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet <i>C14-datering % sannolikhet</i>	Beräknat Fällnings-tid E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer mer vågad datering; groddår ± 10 år Proveniens A el B
71583	3; 134	Tall	278	Sp 98, W	1729	V 1729/30	; 1390 A
71584	4; 103	Tall	160	Sp 80, W	1729	V 1729/30	; 1450 B
71585	5; 148	Tall	150	Sp 44, ej W	1707	1723-1753	; 1500 B
71586	6; 129	Tall	203	Sp 44, ej W	1712	1728-1758	; 1440
71587	7; 60	Tall	109	Sp 90 W	1726	V 1726/27	; 1460 A
71588	8; 48-54	Tall	139	Sp 115, W	1729	V 1729/30	; 1420 B
71589	1; 113	Tall	122	Sp 73, W	1729	V 1729/30	; 1520 A
71590	2, 99	Tall	204	Sp 72, W	1729	V 1729/30	; 1470

Resultatuppgifter inom parentes är inte säkra uppgifter.

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Fem av åtta prover dateras så att träden är avverkade **vinterhalvåret 1729/30**. Två prover saknar vankant men splintstistiken pekar på gemensam avverkningstid som majoriteten av prov. Virket från prov 7 är avverkat **vinterhalvåret 1726/27**, rimligen har detta virke lagrats tre år.

Provenienser

Grupp A: prov 1, 3 & 7

Grupp B: prov 4, 5 & 8

Prov 2 & 6 passar dåligt in i grupp A och B och kan således vara från andra provenienser. Det är dock tydligt att grupp A skiljer sig tydligt från grupp B, vilket kan orsakas av flottning. Grupp A bedöms komma mest väster ut, Hälsinglands inland.

Beräkningen av groddåren indikerar att många träd är omkring 300 år när de avverkas.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Kolumnen längst till höger används för diverse observationer, här är groddåret beräknat.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891